1920.

9. Etnografiska avdelningen.

Då Etnografiska avdelningen på grund av riksdagsbeslut rörande ombyggnad av Akademiens gamla byggnad endast hade rätt att förfoga över härstädes till disposition ställda lokaler till 1 april, fortsattes under årets första månader de redan i slutet av föregående år påbörjade utrymningsarbetena. Större delen av de samlingar, för vilka plats ej kunde beredas i kvarteret Grönlandet Södra, fraktades ut till Freskati för magasinering å Riksmuseets vindar. Dessa samlingar voro: Greve Mörner's från Nya Guinea, D:r Pulleine's från Australien, Ingeniör Andersson's från Ceylon, Major Arrhenii från Afrika, D:r Wulff's från Kina, nästan samtliga skelett- och kraniesamlingarne, större gipsavgjutningar m. m.

På grund av uppskovet med ombyggnad av gamla Akademibyggnaden fick avdelningen av Byggnadsstyrelsen tillåtelse att ända till årets slut disponera lokalerna härstädes, och ha dessa fortfarande tagits i anspråk, dels som magasin, dels för sorterings-, katalogiserings- och konserveringsarbeten.

I maj började i översta utställningsvåningen förarbetena till en blivande utställning av de av framlidne D:r Thorild Wulffs på Grönland åren 1916—1917 gjorda samlingarna, vilken beräknades kunna öppnas i augusti eller september. I slutet av augusti kom efter hänvisning från Byggnadsstyrelsen en förfrågan från kommittén för den planerade utställningen av naturprodukter från Holländska Indien, huruvida avdelningen under några veckors tid kunde upplåta de för Wulff'ska utställningen bestämda rummen, till vilka Etnografiska avdelningen ännu hade dispositionsrätten. Då för en dylik utställning inga lokaler stått att uppbringa i Stockholm, ställdes de begärda rummen till nämnda kommittés förfogande, och dessutom bidrog Etnografiska avdelningen med lån av montrar, bord, stolar etc.

Efter holländska utställningens slut började genast på bekostnad av D:r Wulff's släktingar uppsättandet av dennes

samlingar, och arbetet härmed var så gott som färdigt, när D:r LAMAN anlände från Afrika med sina omfattande samlingar från belgiska Kongo, av vilka större delen erbjöds museet till inlösen. Vid ordnandet av samlingarna deltog D:r LAMAN med egna biträden. Ungefär samtidigt återvände Major ARRHENIUS från franska Kongo och uttryckte önskan om att få se sina samlingar, vilka sedan ett par år tillhört museet, exponerade på utställningen. För tvenne ur konstnärlig och historisk synpunkt värdefulla japanska samlingar, vilka för utställningen intresserade donerade, bereddes nu ock plats i en utställningssal.

En del personer, intresserade för den av H. K. H. PRINS WILHELM planerade resan till Centralamerika, erbjödo sig att bekosta utställandet av diverse centralamerikanska samlingar, och efter begäran hos Byggnadsstyrelsen, ställdes ytterligare ett par salar till förfogande. I dessa uppställdes ett urval av museets centralamerikanska samlingar, dels sådana av intendenten från dennes sista resa hemförda och dels en del praktsaker, inköpta i Washington, London och Berlin. Sedan i ett rum uppställts även Professor G. BACKMAN's gipsavgjutningar av svenska folktyper, av vilka blott ett fåtal förut visats för allmänheten, var gamla Riksmuseets utställningsvåning helt tagen i anspråk med undantag av den stora f. d. djursalen.

För publikationsändamål har greve ERIC VON ROSEN under året haft till låns sydamerikanska arkeologiska samlingar, och som deposition har intendenten vid Göteborgs museum, friherre ERLAND NORDENSKIÖLD, mottagit större delen av sina sydamerikanska samlingar.

Avdelningen har under året erhållit följande gåvor:

Mr CLARENCE B. MOORE, kurator yid Pennsylvania-universitetets Vetenskapsakademi, har ånyo ihågkommit museet med en värdefull samling arkeologiska föremål från hans egna utgrävningar på skilda platser inom Kentucky, Alabama, Tennessee, Missouri, Florida m. fl. av sydoststaterna i Nordamerika. Samlingarna omfatta en serie lerkrukor, spelbrickor av lera, pärlor och andra prydnader av koppar, musselskal och lergods, öronprydnader av musselskal, polérstenar för tillverkning av lerkärl, stenyxor m. m. Dessa samlingar komplettera på ett utmärkt sätt de förut av Mr MOORE hit skänkta och äro så mycket mer välkomna, som museet icke

äger några som helst arkeologiska samlingar från sydoststaterna.

En svensk-amerikan, med. d:r Richard Hogner från Boston, numera bosatt i Arizona, har skänkt avdelningen ett antal stora japanska praktsaker av brons, nämligen 1 större och 2 mindre vaser, 1 örn, 1 trana och 1 lampa, allt av högt konstnärligt värde; vidare 1 större oljemålning föreställande nordamerikansk indian till häst, 1 tavla av koppar med relieffigur av nordamerikansk indian samt 1 korg av skal av ett bältdjur.

En annan från utlandet återvänd mecenat, som önskar vara okänd, har även ledes överlämnat som gåva en gammal praktfull, över tre meter hög japansk bronsvas.

Grosshandlare I. Traugott, Stockholm, har skänkt 2 märkliga stenskulpturer från Sydkina, hemförda av en tysk samlare, E. Knuth. Den ena, i form av en nära två meter lång stenplatta och prydd med nedsänkta figurer, torde härstamma från Han-perioden, den andra, som utgör en avbildning av någon niohövdad gudomlighet, är signerad med kejsar Tai-Ping's första regeringsår, d. v. s. 411 e. Kr.

Artisten Ossian Elgström har till museet donerat hela sin stora samling av akvareller och teckningar, 360 nummer, det konstnärliga resultatet av hans arbeten bland eskimåer å Västgrönlands kust sommaren 1915. Dessa framställa bilder ur eskimåernas dagliga liv, av deras bostäder, båtar, klädesdräkt, jakt och fångstredskap, husgeråd och ornamentik, ävensom folktyper av båda könen. Då Elgström under professor K. B. Wiklund's ledning blivit instruerad att utföra dessa teckningar på fullt realistiskt och naturtroget sätt och han ju äger förmåga att med pensel och ritstift återgiva det karakteristiska hos folken, mycket som kameran av helt naturliga skäl aldrig kan återgiva, äga dessa samlingar för visso ganska stort värde för kompletterande av kunskapen om eskimåerna.

Till avdelningens bibliotek har intendenten som gåva överlämnat återstående upplagan av sitt arbete: »Archaeological Researches of Costa Rica» med ett bokhandelsvärde av 60,000 kronor på villkor, de må användas för utdelning till museets vänner och att inkomsten av försålda exemplar må anslås till bestridande av utgifter för museets båda serier.

Genom Byggnadsstyrelsens förmedling har avdelningen från indragna kristidskommissioner mottagit en del inventarier

såsom 5 vertikalskåp, 3 skrivmaskiner, 1 skrivmaskinsbord, 3 skrivbord, 2 skrivstolar och 10 vanliga stolar.

I och för studier har avdelningen besökts av greve Eric von Rosen, friherre Erland Nordenskiöld, intendenten G. J:son Karlin, professorerna G. Backman och G. Steffen, direktör Th. Thomsen vid Köpenhamns etnografiska museum, d:r W. Thalbitzer, Köpenhamn, d:r G. Bolinder, Karl Tirén m. fl. Vidare ha en del konstnärer samt representanter för pressen och olika bokförlag tillåtits fotografera eller avbilda olika museiföremål.

Ordinarie kvinnliga biträdet, fru Alma Schalin, begärde och erhöll i januari på grund av sjuklighet avsked och efterträddes i april av fröken Lilly Sahlin, som den 1 juni erhöll tjänstledighet till årets slut för bedrivande av språkstudier i England.

Som extra amanuenser ha under längre eller kortare perioder tjänstgjort fil. mag. R. Jirlow samt Y. Laurell.

För avdelningens räkning har herr Karl Tirén tack vare av intendenten förskaffade privatmedel kunnat fortsätta sitt insamlingsarbete av fonogram bland lapparna, såväl i Nord-Sverige som Nord-Norge.

Under årets sista månader har intendentens såväl som assistenternas tid varit strängt upptagen av förberedelserna för i första hand H. K. H. Prins Wilhelm's resa till Centralamerika och vidare d:r Lindblom's forskningsfärd till Ostafrika samt två andra expeditioner, vilka under år 1920 utgå till olika världsdelar.

Följande vid avdelningen utförda vetenskapliga arbeten ha under året publicerats:

Lindblom, K. G., The Akamba in British East Africa, an Ethnological Monograph. Archives d'Etudes Orientales, Upsala 1919. 607 sid. Arbetet utgör utvidgning och fortsättning av författarens år 1916 utgivna gradualavhandling med samma titel.

Handelsmetoder bland primitiva folk. Affärsmannens årsbok 1920. Stockholm 1919, 21 sid.

Med stöd av avdelningen tillhörigt material har under året från trycket utkommit:

Rosen, Eric von, En förgången värld. Bonniers förlag. Stockholm 1919. 408 sid.

C. V. Hartman.
